

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE SEK WIDOK ZA ROK 2021

W roku 2021, po roku stagnacji związanej z pandemią, aktywność Stowarzyszenia Edukacji Kulturalnej WIDOK znacząco wzrosła. Zrealizowało w sumie 9 projektów, w tym jeden we współpracy z Fundacją DOM. Dotyczyły one działalności artystycznej, edukacyjnej i pomocy osobom w trudnym położeniu, w tym uchodźcom.

1. „Na ratunek starym domom” – projekt realizowany dzięki dotacji z Narodowego Instytutu Wolności w ramach Programu

Koordynatorka: Urszula Dąbrowska

Czas trwania: od 1.09.2021 do 30.12.2022

Projekt „Na ratunek starym domom” ma zaangażować mieszkańców Białegostoku w obywatelski ruch, polegające na promocji starej architektury miasta i ochronie 13 budynków. Realizowany jest w koalicji, która tworzy 9 podmiotów: Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych; Fundacja Dom; SKN mała Architektura z Politechniki Białostockiej; Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych „SocLab”; Fundacja Teatr Latarnia; Białystok subiektywnie, grupa przewodników PTTK; Kronika Białostocka, fanpage skupiający białostoczan zainteresowanych historią miasta; Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej Widok; Stowarzyszenie Arteko; Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK, które jest realizatorem projektu.

W 2021 roku powstała lista 13 domów. Historyk Wiesław Wróbel przeprowadził historyczne kwerendy na ich temat, Krzysztof Kulesza wykonał zaś techniczne ekspertyzy, Ewa Tatar opracowała Karty Domów na stronę www. W październiku i listopadzie Fundacja SocLAB i OWOP przeprowadziły konsultacje społeczne dotyczące każdego z domów. Na ich podstawie studenci z koła naukowego „Mała Architektura” wykonali wizualizacje domów, po ich renowacji. Na kolejny rok zaplanowano spacer historyczny szlakiem starych domów i imprezy wokół nich. Finałem projektu ma być plebiscyt

(X-XI 2022), do którego zaproszeni zostaną wszyscy białostoczanianie. Jego wyniki przedstawione będą w liście rankingowej zabytkowych domów, które powinny zostać wyremontowane i zarekomendujemy ją Miastu podczas konferencji prasowej.

2. „Jestem bo jesteś” – projekt finansowanego z dotacji Programu Aktywni Obywatele-Fundusz krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszu EOG.

Koordynatorka: Magdalena Siwerska-Godlewska

Czas trwania: od 1.11.2021 do 28.02.2023

W listopadzie 2021 rozpoczęliśmy realizację projektu "Jestem bo Jesteś". Projekt jest swego rodzaju kontynuacją Programu Stypendialnego WIDOK, który był przez nas realizowany przez kilkanaście lat. Zmieniliśmy formy pracy, ale idea wsparcia młodych, uzdolnionych ludzi jest nadal wiodącą.

„Jestem bo jesteś” to pilotażowy projekt mentoringowy dla dzieci i młodzieży z 5 miejscowości województwa podlaskiego: Białowieży, Białegostoku, Szudziałowa, Supraśla i Śniadowia. Jego celem jest wspieranie talentów młodych ludzi, mieszkających poza dużymi ośrodkami naukowymi i kulturalnymi. Zazwyczaj mają oni utrudniony dostęp do wiedzy. Przeszkodą w rozwoju bywa też status materialny rodziny lub zagrożenie wykluczeniem społecznym. Wszelkie nierówności i poczucie izolacji dodatkowo nasiliła w ostatnich miesiącach pandemia.

We współpracy z mentorami, osobami o dużych zasobach kulturowych pokazujemy młodym ludziom, że ich zainteresowania i pasje są ważne i warte rozwijania. Mentorzy projektu: Aneta Prymaka – pisarka, Miłka Malzahn – dziennikarka, pisarka, fotografka, Katarzyna Zabłocka – artystka wizualna, nauczycielka w Liceum Plastycznym w Supraślu i wykładowczyni na Wydz. Architektury PB, Andrzej Gąsowski – nauczyciel historii, Kamil Mrozowicz – działacz społeczny i animator kultury zajmujący się zabezpieczeniem spuścizny Żydów.

JESTEM. BO JESTEŚ

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele-Fundusz Krajowy, finansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego

3. Półkolonie z Gwiazdami

Koordynatorka: Małgorzata Sadłowska

Czas trwania: od 28 czerwca do 6 sierpnia 2021 roku

Latem 2021 Stowarzyszenie Widok zorganizowało „Półkolonie z Gwiazdami” w Uniwersyteckim Centrum Kultury w kampusie Uniwersytetu w Białymstoku. Tematem półkolonii 2021 był Kosmos - ten w skali mikro (gauna w stawach, pszczoły w ulach kamienie i makro. Półkoniści korzystali z uniwersyteckiego PLANETARIUM, zrobili makietę Układu Słonecznego, a w chemicznym laboratorium dowiedzą się z czego stworzony jest wszechświat!

Ich założeniem było: oderwać dzieci od urządzeń elektronicznych, przeprowadzić jak najwięcej zabaw na świeżym powietrzu, rozwijać pasje.

Odbyło się 6 turnusów. W każdym uczestniczyło 30 dzieci. Zajęcia realizowane były od godz. od 7.00 do 16.30. Dzieci miały zapewnione pełne wyżywienie i opiekę wykwalifikowanej kadry pedagogicznej oraz instruktorów harcerskich. Warsztaty prowadzili m.in. pracownicy naukowcy uniwersytetu i zaprzyjaźnieni artyści.

4. Wystawa "Karny&Noak"

Kurator: Grzegorz Dąbrowski

Termin: 13.03.2021 – 9.05.2021

Wystawa odbyła się w Galerii Sleńdzińskich przy ul. Wiktorii 5. Prezentowany był na niej zestaw zdjęć ukazujących w mniej oczywisty sposób znanego rzeźbiarza Alfonsa Karnego w obiektywie Jerzego Noaka. Fotografie (60 szt.) zostały udostępnione przez Katarzynę Łotowską, członkinię SEK Widok.

Alfons Karny to związany z Białymstokiem wybitny artysta, specjalizujący się w rzeźbie portretowej. Jerzy Noak, człowiek wielu talentów, poliglota, podróżnik, fotografik, urodził się w Wilnie, pracował jako nauczyciel w liceum w Różanymstoku i Białymstoku. Po wojnie (podczas której wieziony był w Majdanku) wykładał na Uniwersytecie Warszawskim. W 1965 roku wyjechał do Stanów Zjednoczonych.

5. Wystawa indywidualna Magdaleny Franczak pt. „Kaduk” w ramach festiwalu Wschodu Kultury/Inny Wymiar finansowanego przez Białostocki Ośrodek Kultury ze środków Ministerstwa Kultury.

Kuratorka: Katarzyna Siwerska

Termin: 21.08.2021 – 10.09.2021

Wystawa autorstwa Magdaleny Franczak, artystki interdyscyplinarnej, posługującej się różnymi mediami zrealizowana została w Galerii im. Sleńdzińskich. Składała się z archiwalnych fotografii, szczątków ceramiki i obiektów, które tworzyły instalację. Jej intencją było przypomnienie o spuściźnie, a raczej o „puściźnie”, jaka została nam po zniknięciu społeczności żydowskiej, która współtworzyła historię naszego województwa i miasta Białostok od XV wieku. Tytuł wystawy, kaduk, odnosi się do spadku bez spadkobiercy.

Magdalena Franczak podjęła się reinterpretacji zbioru będącego własnością Żydowskiego Instytutu Historycznego. O fotografiach niewiele wiadomo, nie znamy nazwisk sportretowanych ani nazwiska ich autora/autorki. Założono, że przynajmniej część z fotografowanych w latach 30. osób miała żydowskie pochodzenie i prawdopodobnie nie przeżyła kolejnej dekady. Pierwsza odsłona wystawy była prezentowana w Fundacji Archeologii Fotografii w Warszawie. W ramach Wschodu Kultury poszerzona została wystawę o wątek białostocki, zdjęcia Bolesława Augustisa znajdujące się w zbiorach Stowarzyszenia Edukacji Kulturalnej Widok. Poza tym, że w tym przypadku znamy autora, zdjęcia mają dużo wspólnego ze zbiorem ŻIH, powstały w latach 30. XX wieku, większość uwiecznionych na nich osób nie została zidentyfikowana. Świadczy to o uniwersalności i powtarzalności tematu w obrębie Polski. Wystawa pokazana była w dawnej synagodze Cytronów przy ul. Waryńskiego 24a, która jest jednym z niewielu żydowskich budynków zachowanych w Białymstoku. odbywał się w dniach rocznicy Powstania w Getcie.

6. Zbiórka charytatywna na rzecz Afgańczyków w Białymstoku

Koordynatorka działań na rzecz uchodźców: Katarzyna Siwerska

Termin: wrzesień – listopad 2021

Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK wraz z grupą wolontariuszek zaangażowało się w pomoc rodzinom z Afganistanu, ewakuowanym do Polski w ramach działań rządowych i zakwaterowanym w Ośrodku dla Uchodźców w Białymstoku. Za zebraną gotówkę kupiono: ubrania i obuwie dla dorosłych i dzieci, kosmetyki i środki do higieny, bielizna, rzeczy dla niemowląt, żywność. Poprzez konto utworzone na portalu Zrzutka.pl zebraliśmy gotówkę w kwocie 16,469,17 gr. Poza tym wśród osób zaprzyjaźnionych prowadziliśmy zbiórkę darów (m.in.: drobny sprzęt kuchenny i artykuły gospodarstwa domowego, wyprawki do szkoły, telefony, wózki dla najmłodszych, pampersy, itp.) Zgromadzone rzeczy oraz gotówka pozwoliły na wsparcie ponad 40 osób (w tym rodziny z dziećmi).

26 października 2021 odbył się spacer z uchodźcami, który był on okazją do pokazania nowym mieszkańcom naszego miasta. Pierwszy raz zwiedzali centrum, park czy Pałac Branickich. Afgańczycy widzieli dużo podobieństw między historią naszych krajów. Spacer zakończył się poczęstunkiem.

7. „Fasty moja miłość” – projekt w partnerstwie z Fundacją DOM, realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele-Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG

Koordynatorka: Anna Skorko

Termin: 1.12.2020 – 30.06.2022

To kolejny projekt dokumentujący historię BZPB Fasty, największego zakładu włókienniczego na Białostocczyźnie w okresie PRL-u realizowany we współpracy z Fundacją DOM – w tym wypadku w roli oficjalnego partnera. W 2021 roku SEK Widok odpowiadał za: przeprowadzenie, zarejestrowanie i udostępnienie na wywiadów z 6 byłymi pracownikami Fast na stronie (Grzegorz i Urszula Dąbrowscy), za realizację dwóch warsztatów artystycznych związanych z tekstyliami (warsztaty 13.11.2021 prowadziła Ewa Chocianowska, a 27.11 Paweł Matyszewski) oraz przeprowadzanie kwerendy do wystawy o fabryce (Magdalena Godlewska-Siwerska). Członkowie SEK Widok w lipcu wzięli też udział w wizycie studyjnej w Łodzi, Żyrardowie i Wilanowie, która poprzedziła wycieczkę Fastowiaków w 2022 roku oraz w historycznym spacerze po terenie dawnego kombinatu, który odbywał się 24 czerwca 2021.

8. Muzeum Sąsiedzkie, sfinansowane w ramach dotacji z ZAIKS z Funduszu Popierania Twórczości

Koordynatorka: Ewa Tatar

Termin: wrzesień-październik 2021

Od 2021 roku Stowarzyszenie realizuje projekt z zakresu sztuki i archiwistyki społecznej, którego pierwsza edycja dotyczyła chleba i była realizowana w gminach Sokółka i Czarna Białostocka (artysta: Łukasz Radziszewski). W jej ramach odbyły się warsztaty w szkołach i działania popularyzatorskie dotyczące chlebowych tradycji regionu.

9. W-book Za*/Zin, sfinansowany w ramach dotacji z ZAIKS z Funduszu Popierania Twórczości

Koordynatorka: Ewa Tatar

Termin: wrzesień-grudzień 2021

ZA*Grupa to zainicjowana na przełomie 2020/2021 r. inicjatywa nieformalnej grupy (*zagraniczne artystki i artyści mieszkający w Polsce) współtworzonej także przez artystów pochodzących z Białorusi, ale mieszkających w Białymstoku, multimedialne Laboratorium Narracji Wizualnych: vnLab przy PWSFTviT w Łodzi oraz Widok, budowy platformy internetowej do prezentacji online wystaw zagranicznych artystów i artystek mieszkających w Polsce (współfinansowanej przez ZAIKS. Na tym etapie projektu powstał e-book z tekstami analitycznymi o zagranicznych artystach i artystkach w Polsce i możliwościach ich rozwoju.

10. Wyjazdy studyjne w ramach współpracy z Fundacją DOM w ramach Programu Erasmus+ „Edukacja dorosłych”.

Członkinie SEK WIDOK uczestniczyły w spotkaniach międzynarodowego projektu „Yes we can”, którego liderem była Fundacja DOM.

- w dniach 9-12 września 2021 r. w Bukareszcie/ Rumunia, wizyta w Stowarzyszeniu **Comunitatea Armana din Romania**, działającego na rzecz grupy etnicznej Aromani i starającego się o nadanie jej statusu mniejszości narodowej;

- w dniach 24-27 września 2021 w Limassol na Cyprze. Spotkanie kończące projekt zostało zorganizowane przez cypryjskiego partnera Pancyprian Association of Single Parent Families & Friends. Mieliśmy okazję poznać dobre praktyki, które cypryjskie stowarzyszenie stosuje w pracy ze swoimi podopiecznymi.